

Boverket

Dnr 30/2022

Yttrande

Stockholm 2023-06-15

Boverkets förslag till föreskrifter om säkerhet vid användning av byggnader

Svensk Försäkring är branschorganisation för de svenska försäkringsbolagen och lämnar nedan yttrande för försäkringsbranschens räkning.

Generella synpunkter

Syftet med förändringarna av Boverkets Byggregler uppges vara att öka friheten för att finna egna lösningar, uppmuntra nytänkande, främja kostnadseffektivitet, förbättra produktiviteten och pressa byggkostnaden. Utan konkret regeringsuppdrag har Boverket valt att självmant anpassa byggreglerna utefter tankegångarna i betänkandet *Modernare Byggregler – förutsägbart, flexibelt och förenklat* (SOU 2019:68). Vi noterar betydande brister av konsekvensanalyserna ur ett hållbarhetsperspektiv såväl i betänkandet som i Boverkets rapport *Möjligheternas Byggregler* (2020:31). Uppenbart menar Boverket att frågan om hållbarhet får stå tillbaka för billigt byggande. Visserligen har inte Boverket något uttryckligt uppdrag att verka för ett gott egendomsskydd, men ifrågavarande systemlösning av reglering av byggnation stämmer dåligt med Boverkets uppgift att verka för klimatanpassningsarbete och hållbarhet.

Vi noterar att Boverket valt att inte inhämta upplysningar från försäkringsbranschen rörande arbetet, utan har istället förlitat sig på dialog med de aktörer som är involverade i processen kring uppförandet av byggnader. Resultatet från föreslagna föreskrifter är säkerligen gynnsamt för dem som i produktions skedet ska uppföra bostäder och byggnader, men det kommer på sikt att drabba fastighetsägare och boende i form av fel i fastigheten. Vi menar att förslaget innebär att produktionskostnaden kan hållas nere på bekostnad av högre kostnader för framtida reparationer och återställande i förvaltningsskedet av byggnaden. Ett sådant tillvägagångssätt medför totalt sett avsevärt dyrare kostnader och framför allt är det inte hållbart.

Återställande efter byggnadsskador medför redan idag omfattande utsläpp av växthusgaser. De behöver snarare minskas via klara och tydliga byggregler, branschregler, standarder och normer. Boverkets förslag öppnar istället upp för att vem som helst kan ta fram egna byggnadsregler som passar just dem som själva utfärdar dessa. Hur verifieringen ska se ut av dessa regler äger varje aktör själv möjlighet att utforma. Förutom en påtaglig risk för inflation av nya – och inte sällan konkurrerande – byggnadsregler, kommer vi att erhålla ett svåröverskådligt system på sikt. Stora byggherrar kan säkert hantera detta, men de allra flesta är mindre aktörer. Vi menar att det snarast finns ett behov av att utveckla de allmänna råden med direkta hänvisningar till byggregler som är "godkända centralt". Härigenom blir det både enklare och mer överskådligt att bygga korrekt med hållbarheten i fokus. Det finns ingen motsättning till att flera lösningar för samma byggnad kan godkännas. Under avsnitt 7.4.3 *Konsekvenser för byggnadsnämndernas handläggning* i rapporten framgår att även kommunerna föredrar för sin tillämpning att det finns mer bindande och detaljerade regler. Likväl väljer Boverket en annan väg.

Genom att dela upp Boverkets Byggregler på ett antal olika föreskrifter kommer det även att bli svårare för den som ska följa gällande byggregler att få en överblick över föreskrifterna då dessa måste sökas var för sig. Det är inte alltid självklart vilken reglering som finns under vilken rubrik. Otydligheten och avsaknaden av ett samlat regelverk kommer att medföra fler felaktigt utförda byggnationer och i sin tur fler byggsador. Detta var knappast ändamålet med förändringsarbetet.

De branschstandarder som det nu öppnas upp för, kommer sannolikt i vissa fall bli både mer detaljerade och i andra fall mer generella. Det blir en grannlaga uppgift för Byggnadsnämnder – i framför allt mindre kommuner – att ha en kompetens att bedöma vilka projekt som är tillfredsställande och kan godkännas för produktion. Detta är ett problem för Byggnadsnämnderna redan idag och det kommer sannerligen inte att bli enklare för dem.

Oklarhet med vilka regler som ska följas kommer även ställa till besvär när en byggnadsskada ska regleras av ett försäkringsbolag. Det kommer att uppstå diskussioner och tvister om arbete har utförts enligt gällande branschstandard när flera styrande branschstandarder kan finnas på marknaden.

Vi hade gärna sett att Boverket hade pekat ut vilka branschregler som ska följas. När det nu inte aktualiseras bör istället Boverket åtminstone ange vilka kriterier som bör vara uppfyllda för att ett regelverk ska definieras som branschregler.

Blir det då billigare att bygga? Det kommer att behövas en omfattande kompetens för att identifiera vilka branschregler, standarder och normer som ska tillämpas på varje enskilt bygge. Detta ska sedan förmedlas till dem som ska utföra själva arbetet. Om inte utbildningsinsatser sker i alla led finns det en ökad risk för felhantering redan i byggprocessen. För byggnadsnämnderna kommer det även att medföra ett merarbete, vilket säkerligen kommer att tas ut i form av höjda kostnader för bygglov.

För försäkringsbranschen bedömer vi att fler skador kommer inträffa i fastigheter som byggs med "nya innovativa metoder", vilket är en erfarenhet vi har sedan tidigare. Därmed finns en påtaglig risk för högre försäkringspremier. I vissa fall när det rör sig om systematiska felaktiga metoder (seriefel) finns redan idag undantag från försäkringsersättning hos de flesta försäkringsbolag. Som exempel på sådant seriefel kan nämnas den metod som gick under namnet "enstegstätad fasad", vilket inte ersattes av försäkringsbolagen. I stället blir det framtida fastighetsägare som kommer i kläm. Såsom påpekas i promemorian är det ofta olika representanter som uppför byggnaden respektive kommer att bo i den.

Sammantaget kan det ifrågasättas om föreslagna förändringar i metodik verkligen kommer medföra ett bättre byggande till lägre kostnad. Det finns en betydande risk att om förslaget genomförs utan ytterligare uppstramning, så kommer byggnationen i Sverige bli lidande över tid både ekonomiskt och kvalitetsmässigt.

Författningsförslaget

En stor mängd föreskrifter och allmänna råd i BBR upphävs i förslaget (sid 42-44) bland annat mot bakgrund av att en del av dessa säkerhetsföreskrifter även kan finnas i annan reglering. Problemet med det resonemanget är att det kommer ställa stora krav på hantverkare att ha andra kompetenser än det de utbildat sig för. När hantverkaren kunnat hålla sig till BBR som regelverk har reglerna identifierats, men när reglerna står i en mängd andra olika regelverk så kommer de sannolikt att förbises alltför ofta. Resultatet kommer att bli en sämre säkerhet.

1 kap

I 3 § 2 p framgår att mindre avvikelser kan göras från föreskrifter om byggnaden ändå *kan antas bli tekniskt tillfredsställande*. Föreslagen lydelse kan förstås så att det endast räcker med att bygga tillfredsställande, dvs hyggligt utan krav på precision. Förutom detta räcker det att man endast tror (antar) att det kommer bli bra. Vi menar att detta är en mycket otillfredsställande och oklar regel speciellt som den ska reglera säkerhetsfrågor i byggnader.

2 kap

Vad gäller taksäkerhet finns det skäl att peka på de risker som uppkommer vid montering av solpaneler på tak. Här behövs en ökad tydlighet avseende vilka tak som är lämpliga ur bärighetssynpunkt, vilket även kan påverkas av vilka infästningsmetoder som tillämpas. Säkerheten på tak kan även påverkas av exempelvis strömgenomföring, vilket medför att vistelse på tak av andra skäl kan

vara farligt. Tydliga gemensamma föreskrifter av montering av solpaneler från såväl Boverket som Elsäkerhetsverket bör tas fram av säkerhetsskäl.

Öka säkerheten

I vissa fall skulle en förstärkt reglering istället kunna öka säkerheten väsentligt. Ett sådant exempel är krav på införande av s k spisvakt i alla nya boenden. Spisbrand är en av de vanligaste orsakerna till brand i hemmet, vilket med enkla medel kan förhindras med att funktionen spisvakt installeras. Vid nyproduktion är det en mindre kostnad. Det förekommer även att försäkringsbolag ger rabatt på premie om spisvakt är installerad.

Svensk Försäkring

Mats Galvenius

Staffan Moberg